

BERGARA'KO BATZARRERA

EZPATAK GOIAN. Euskerearen kondairan garrantzi aundikoa izango dan jazoera bat izango dogu irail onelan: **EUSKALTZAINDIAREN VIII. BILTZARRA ELEIZALDEREN MENDEURRENA BERGARAN 1978.**

Kondairan garrantzi aundikoa, baiña onerako ala txarrerako? Urtenbide bi izan leitekez: Guztiok euskerearen aurrean burua makurtu eta alkar-lanean asteko^{*} baGa, «geuk irabazi dogu ela geurea aurrera», esatekoa bestea.

Lenengo bidea da egokia, baiña gaitxa ia ia eziñezkoa iruditzen jaku. Ezpatak goian dagoz eta gizonen arrokeria zulunik. Ille batzuk dira, «konponketarako berandu» dala irakurri eta entzu: genduala.

x

EUNEN AGIRIA.—Aurtengo bagillaren 14'an, eun idazle ta Euskal-erakundek izenpetuta, euren artean sei euskaltzain osok, agiri bat eroan jakon Euskaltzaindiari. Bere idazpurua: **EUSKEREAREN GAURKO EGOERA DALA TA, AGERPENA.**

Gero, bagil beratan, 20'garren egunean, agiri ori izparlariari agertu jaken, orrelarako Donostia'n egin genduan izparldi-alkarrizkelan eta izparringi gienak emon eben agiri orren barria.

Orri onetan irakurri daike agiri ori.

*

KARDABERAZ'TARREN ERITXIA.—Uztaillaren azken-egunetan eroan genduan Euskaltzaindi'ra beste eritxi-agerpen bal. Kardaberaz'larak dira izenpetzen dabenak.

Kardaberaz bazkunak, Lekuona'tar D. Manuel burn dala, laleun inguru bazkide dira, geienak idazle jatorrak ela ugariak.

Eritxi-emate au, Bizkai, Cipizkoa, Araba ta Naparroa'ko len-dakariak izenpetzen dabe eta oneixek dira agertzen dituen eritxiak:

- Azkue'k euskera nola bateratu lortzeko, bidea erakutsi zigula. Orregatik, h'rik gabeko gipizkoera osotua danok onartu bear dugula.
- Ikastolai buruz, lurralde bakoitzean bertako euskera erabilli bear dala, E. C. B.'ko ik askelarako.
- Ortik gorako ikasketa-mailetan, gipuzkoera osotua erabilli nai ez dutenak, beste edozein euskera erabilli deza-ketela.
- Ortografiari buruz, euskera osotu orrek euskaldunik geienak darabilkilena artu bear dugula.

«EUSKERAZALEEN» ERITXIA.—**EUSKERAZALEAK** deritxon taldea zabala da. Bilbo'n ba daukaz 2.000 bazkide inguru. Gipuzkoa'n eta Araba'n be gogotsu diardue lanean.

Oneik be euren eritxi-agertzea egin dabe, gitxi gorabera bide orretatik. jarraituz.

*

GIRO BEROA.—Ba dago ba, giro Geroa Bergara'ko batzar orreri begira ela euskaldun asko urduri dagoz an zer jazoko ele dan.

Gu'e aldetik, ezin ukatu, ez dago itxaropen geiegirik, lengotan jarraituko ete dogun da gure susmoa. Baiña ori ez leiteke euskerearen onerako izango.

Ez ela da izango Bergara benetako «besarkada»-lekua? Ez ele gara eskubide bardiñak doguzala, mai baten inguruan jarriko euskaldunak? Jaunlxokeria izango eta da an be nagusi? A la antxiñako «Berga'ko Besarkadea»ren antzekoren bat egingo ele da orain be.

OLAZAR'tar Martin'ek

EUSKERAREN GAURKO EGOERA DALA-TA AGERPENA

Euskera idatziaren inguruan indartsu dabillen nastearen aurrean —gure izkuntza indartu ta sendotzea eragozten duan nastea da-ta— agerpen au izenpetzen dugun elkarte ta jaun-andreok geure buruak bearturik ikusten ditugu, ondorengo argibide auek emateko:

1'go: Euskera idatziaren batasuna bere joanean edo ekintzan beintzat lorturik zegoen 1936'gn urtea baiña len, gure Euskaltzaindiaren langintza sakon eta burutsuari esker, euskal-idazlerik geien-geienak jarraitzen ziotelarik.

2'gn: Ori orrela izanik ere, Euskaltzaindiak 1968'go urrillan argibide au eman zuan: «Begi onez ikusiko lukeala H bi bokal berdind nahiz ezberdinen artean erabiltzen astea».

Euskeraz itzegiten duten arteko eunetik 85 euskaldunentzat alperrikako dan izki bat erabiltzearen alde Euskaltzaindiari eragin zioten arrazoiak igertzea ez da erreza, ezta alde baterako saiakeratzat ba'litz ere, aurrez lortua zegoen idazkera-batasunaren etenari edo apurketari asiera emanaz.

Ortaz gaiñera larriagotu egin da giroa, H erabiltzen asi ziran aiek eta beren jarraitzaileak —arri-garriro bat egiñik asi ere— aldi berean LL ta N guztiak kentzen asi diranean, ortarako aolku«ofizialik» gabe ta euskaldunak geiengeienek, baita Ipar-aldeko askok ere, erabiltzen dituzten ots edo «fonema» biziak diralarik ere. Eta ortarako ere ez dute izkuntza-arrazoi sakonik eman.

3'gn: Ori guztia oraindik ere ulergaitzago gertatzen da, orain-aldiko izkuntzalaririk geientsuenen jarrera burutsua ezagutu ondoren: bakoitzak beren izkuntzaren idazkera erraztera jotzen baidute, alperrekoak kenduaz, erraztasunaren eta argitasunaren billa jokatzu beti. Gaztel-izkuntzan bertan ere, adibidez, ba-dira zenbait joera ta eskabide, H ta V kentzearen alde; G ta J, C ta Z, K ta Q, e.a. erraztu ta bereiztearen alde.

Euskerak lorturik zuan urrezko izkuntza-lege dana: «ots bakoitzari bere izkia» edo «un grafema para cada fonema». Beste izkuntza zenbaitek lortu nai lutekena, guk lortutik euki-ta, gure idazkera arrazoizko ta erabilerrazaren kaltean, nolaz ote daiteke gure artean zailtasunak eta illuntasunak jarri nai izatea?

4'gn: Euskera idatziari LL ta ñ kentzea, eta H sartzea, Erriak itzegiten duan euskera biziaren aurkako jokabidea dala ikusten dugu eta, aldi berean, bearrik gabeko zailtasunak ezartzea dala, gure izkuntza ikasteari erraztasunik eta laguntzarik ematen ez diona.

5'gn: Euskera idatzi bateratzea mesedegarri dala, ta geiago oraindik, bearrezkoa dala ere aitortzen dugu, agerpen au izenpetzen dugun guztiok eta bakoitzak; baiña diktadura aldian izan ez ditugun demokrazi, askatasun ta baretasunaren giroan egin bearrezkoa dala uste dugu. Baterapen ortara iristeko ordea, bakoitzak bere inguruko euskalki biziak ikasi ta sakontzea da lenengo, gure iritziz, eta gero beste euskalkiak ezagutzen saiatzea. Eta alde berean, euskera landu ta indartzeko eginkizuna beren gain arturik duten ainbeste elkarte ezagunek ere (Euskaltzaindia, Eusko Ikaskuntza, Begiraleak, Araba-Bizkai ta Gipuzkoa'ko Euskerazaleak, Liturji-itzultzaile taldea, Kardaberaz bazkuna, Erri-bide, Euskera lagunak, Bilbo'ko Escuela Oficial de Idiomas...) guztiak elkartasun-giroan jo dezatela bate-rapenerako bideak eta eskeintzak egitera, erriaren izkuntza bizirik sortzen diran bideak aintzat artuz, beraren erak eta legeak baztertu gabe.

6'gn: Azaldutako guztiagatik, agerpen au izenpetzen dugun elkarte ta lagunok eskabide au egi ten diogu Euskaltzaindiari: zoziologia ta egiazko euskal-egoera oiñarritzat arturik, ber-aztertu di-tzala 1968'an Arantzazu'ko batzarrean emandako aolkuak, eta jo dezala berriz ere Euskaltzaindiak 1936'gn urtea baiña len bere ekintzaz lorturik zuan eta oraindik indargabetua ez dan batasunera, bera bai-da biderik burutsuena, arrazoizkoena ta errazena.